

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen

Att: postmottak@kd.dep.no

Vår ref. LM

Oslo, 2. februar 2016

Diabetesforbundets krav til statsbudsjettet for 2017

Diabetesforbundet er en uavhengig interesseorganisasjon for folk som har diabetes og andre som er interessert i diabetes. Forbundet ble stiftet i 1948 og har omkring 40.000 medlemmer, 19 fylkeslag og 138 lokalforeninger.

Diabetesforbundet jobber for et godt liv med diabetes – og en framtid uten.

Her følger Diabetesforbundets krav til statsbudsjettet for 2017:

Diabetesforbundet ber regjeringen om å:

- Få på plass et klarere regelverk som presiserer skolens og barnehagens ansvar for å bistå barn og unge med særskilte behov for medisinerer.
- Å gjeninnføre ordningen med gratis frukt og grønt for alle elever i grunnskolen i påvente av innføring av et helhetlig skolemåltid.
- Å sette et klart og forpliktende mål om en time daglig fysisk aktivitet for alle skoleelever i grunnskolen.

Bistand til barn og unge med særskilte medisinske behov i skole og barnehage

Diabetesforbundet mener det er nødvendig med en avklaring av skolens og barnehagens ansvar for barn og unge med særskilte medisinske behov. Uklare ansvarslinjer, og lite vilje fra skole og barnehage til å håndtere ulike behov som følge av diabetes, særlig legemiddelhåndtering, er problemstillinger Diabetesforbundet ofte møter. Hvert år får over 300 barn under 15 år diabetes. Totalt har over 2500 barn under 15 år diabetes type 1 i Norge. I barnehage og skole kan barn med diabetes ha behov for oppfølging i forhold til regelmessig mattilførsel, blodsuktermåling og god insulinbalanse gjennom hele dagen for å kunne ha en god leke- og lærings situasjon.

Ansvarsforholdet i tilknytning til legemiddelhåndtering er i dag beskrevet i *rundskriv I-5-2008*.

Legemiddelhåndtering i barnehage, skole og SFO er ikke lovfestet, men rundskrivet presiserer hva som anses for å være gjeldende rett. Allikevel opplever mange uklarheter rundt hva som inngår som skolens eller barnehagens ansvar, og hva som inngår som en del av foreldreansvaret. Rundskrivets

største svakhet er at barnehagene utelukkes fra ansvarspåleggelse. Ifølge opplæringsloven har alle barn og all ungdom opplæringsrett, også om de bruker legemidler. Det er heller ikke hjemmel i barnehageloven for å nekte et barn plass i barnehage selv om det bruker legemidler. Barnehageloven gir i dag funksjonshemmede og kronisk syke barn fortrinnsrett til barnehageplass, og det er dermed rimelig å anta at dette også inkluderer barn som trenger medisiner i løpet av dagen. I 2014 uttalte Fylkesmannen i Hordaland på forespørsel at en barnehage ikke kunne pålegges å gi insulin til et barn med diabetes¹. Diabetesforbundet mener dette er feil og svært bekymringsfullt

Diabetesforbundet ber regjeringen få på plass et klarere regelverk som presiserer skolens og barnehagens ansvar for å bistå barn og unge med særskilte behov for medisiner

En helsefremmende skole

Diabetesforbundet er svært opptatt av at barn og unge skal få de aller beste forutsetningene for god helse. Gode vaner må etableres tidlig i livet og barn og unge må få kunnskap om hva som er bra for helsa. Folkehelseinstituttets barnevekststudie viser økende grad av sosioøkonomiske og geografiske forskjeller i overvekt og fedme blant barn. Overvekt og fedme og inaktivitet i barneårene kan ha alvorlige konsekvenser for barns helse, og er risikofaktorer for sykkelighet i voksen alder. Det er en fare for at utviklingen av overvekt og fedme i deler av barnebefolkningen kan bidra til å opprettholde sosiale helseforskjeller fremover. Det er behov for tiltak som kan stimulere til gode holdninger og gode vaner, og som når ut til barn og unge, på tvers av sosiale skillelinjer.

Det må satses på en helsefremmende skole. Foruten å være en arena for læring og sosialt samspill, fungerer skolen som motkultur mot et reklamesamfunn og konsumkultur hvor barn stadig er under påvirkning fra sterke media- og markedskrefter. Diabetesforbundet mener at regjeringen må i større grad utnytte det handlingsrommet som skolen gir til å styrke barns fysiske og psykiske helse. Det står nedfelt i regjeringens politiske plattform at det skal legges til rette for økt fysisk aktivitet i skolen og stimuleres til et sunnere kosthold.

Gratis frukt og grønnsaker til elever i grunnskolen

Grunnlaget for våre kostvaner legges i barndommen. Det er derfor viktig at barn fra starten får en sunn og balansert kost, som bidrar til god helse. Forskning viser at kosthold tidlig i livet har betydning både for psykisk og fysisk helse. Gratis frukt og grønt på skolen er et effektivt og samfunnsnyttig tiltak som kan bidra til etablering av sunne levevaner som vil vedvare inn i voksenlivet.

I 2015 var oppslutningen om abonnementsordningen for frukt og grønt i grunnskolen på om lag 11 %. Det er et tydelig signal om at ordningen ikke fungerer tilfredsstillende. I 2016-budsjettet ble det varslet at ordningen skulle gjennomgås for å se på alternative måter å øke frukt- og grønt inntaket blant alle elever i grunnskolen, og på hvordan midlene kan brukes til å understøtte lokale initiativ for et helhetlig skolemåltid i tråd med nye retningslinjer for skolemåltidet fra Helsedirektoratet. Diabetesforbundet mener at eventuelle alternative ordninger med skolefrukt eller skolemåltid som nå utredes må være universelle og involvere alle skoler. Skolen når alle på tvers av sosiale skillelinjer

¹ <http://www.utdanningsnytt.no/4/Meny-B/Barnehage/Hverdagsliv/--Fylkesmannen-legitimerer-utestenging-fra-barnehagen/>

og er derfor en viktig arena for å fremme folkehelse og gi barn et godt grunnlag for et aktivt liv med gode vaner.

Diabetesforbundet ber regjeringen om å gjeninnføre ordningen med gratis frukt og grønt for alle elever i grunnskolen i påvente av innføring av et helhetlig skolemåltid.

Helse som kunnskapsområde i skolen

Helse som kunnskapsområde ivaretas i fagene kroppsøving og mat og helse. Det er nå særlig behov for å vurdere hvordan faget mat og helse kan styrkes kvalitetsmessig. I dagens fag- og timefordeling er det lagt opp til få timer på barnetrinnet, og enda færre timer på ungdomstrinnet. Faget bør målrettes mer mot å etablere kunnskap om utvalgte temaer innen spekteret mat og helse. Faget bør gjennomgås konkret med sikte på å finne fram til hvilke kompetansemål som er mest avgjørende for at faget skal kunne bidra til at elevene får kunnskap som kan bidra til sunt kosthold samtidig som faget fortsatt må være et allmenndannende fag.

Fysisk aktivitet som en del av skolehverdagen

Fysisk aktivitet i barndommen danner grunnlaget for god helse, mestring og velvære som voksen. Det er dokumentert at 1 times fysisk aktivitet hver dag gir bedre fysisk form for dem som trenger det mest. Kunnskapsdepartementets ekspertgruppe anbefalte i 2009 at skolene innfører én times daglig fysisk aktivitet for alle elever. Dette er også på linje med hva WHO anbefaler. Forskning viser at aktivitetsnivået hos barn og unge synker med økende alder og blant norske 15-åringer er det i dag kun halvparten som tilfredsstillende anbefalingen om 60 minutters aktivitet hver dag. Barn og unge med innvandrerbakgrunn har i tillegg et lavere aktivitetsnivå enn etnisk norske barn.

Diabetesforbundet ber regjeringen om å sette et klart og forpliktende mål om en time daglig fysisk aktivitet for alle skoleelever i grunnskolen.

Kontaktinformasjon: Linda Markham, politisk rådgiver. E-post: linda.markham@diabetes.no eller telefon: 994 17 704.

Med vennlig hilsen

diabetesforbundet

Nina Skille
forbundsleder

Bjørnar Allgot
generalsekretær